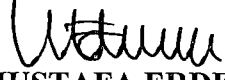

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Aşağıdaki sorularımın Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanı Sayın Murat Kurum tarafından Anayasa'nın 98'inci ve TBMM İçtüzüğü'nün 96'ncı ve 99'uncu maddeleri uyarınca yazılı olarak cevaplandırılmasını arz ederim.

MUSTAFA ERDEM

Antalya Milletvekili

Antalya'nın dünyaca ünlü Konyaaltı Plajı başta olmak üzere Alanya, Kemer, Lara, Kundu, Serik, Manavgat ve diğer Akdeniz kıyılarında deniz yüzeyinde yoğun mikroplastik kirliliği gözlemlendiğine ilişkin kamuoyuna yansıyan ciddi bulgular bulunmaktadır.

4 Ağustos 2026 tarihinde kamuoyuna yansıyan açıklamada, eski Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Müsteşarı Prof. Dr. Mustafa Öztürk, Konyaaltı Plajı'nın mikroplastik kirliliğiyle kaplı olduğunu belirterek, "Bu plajda yüzülmez" uyarısında bulunmuştur. Haberde aynı zamanda Antalya kıyılarındaki mikroplastiklerin Adana ve Mersin'de faaliyet gösteren, önemli ölçüde ithal plastik atıkları işleyen geri dönüşüm tesislerinden kaynaklanabileceğine ilişkin iddialara yer verilmiştir.

Alanya Belediyesi öncülüğünde gerçekleştirilen bilimsel saha çalışmasının sonuçlarına ilişkin raporda ise konu daha ciddi boyutlara taşınmıştır. Söz konusu raporda, bazı örneklem noktalarında tespit edilen mikroplastiklerin yüzde 60 ila yüzde 93'ünün plastik geri dönüşüm tesislerinden kaynaklandığı; bazı bölgelerde mikroplastik yoğunluğunun Akdeniz'de daha önce bildirilen ortalama seviyelerin 60 ila 65 katına çıktığı tespit edilmiştir. Ayrıca tek bir kanaldan saatte yaklaşık 1,5 ila 2 milyar mikroplastığın Akdeniz'e ulaştığının tespit edildiği, bölgede benzer özellikte yaklaşık 20 kanal bulunduğunun değerlendirildiği aktarılmıştır.

Söz konusu araştırmada özellikle Adana ve Mersin'deki plastik geri dönüşüm tesislerinden kaynaklanan kaçak deşarjların ve çevreye bırakılan plastik atıkların, yağışlar ve deniz akıntıları yoluyla Antalya kıyılarına kadar taşındığı belirtilmektedir. Ayrıca geri dönüşüm tesislerinden kaynaklanan mikroplastiklerin önlenmesi amacıyla tesislerin daha sıkı denetlenmesi ve "sıfır mikroplastik deşarjı" standardının oluşturulması çağrısı yapılmaktadır.

Dünya Bankası ile UNCTAD'ın ticaret verilerine erişim ve analiz için sunduğu bir platform olan World Integrated Trade Solution tarafından yayımlanan verilere göre; 2023 yılında tüm dünyadan Türkiye'ye ihraç edilen 622 bin ton plastik atık, artık ve hurdalarının toplam değeri yaklaşık 203 Milyon Dolar olarak rekor seviyeye ulaşmıştır.

Greenpeace Türkiye tarafından açıklanan verilere göre ise; 2025'te Avrupa Birliği'nin Türkiye'ye plastik atık ihracatı %19 artarak 503 bin tona çıkmıştır.

Geri dönüşüm hammaddesi elde edebilmek amacıyla ithal edilen atıklar için asıl risk; geri dönüştürülemeyen, kirli veya karışık atığın da geri dönüşüm malzemesi adı altında ülkeye girmesi ciddi çevre sorunu yaratmasıdır. Çünkü geri dönüşüm tesisinde ekonomik olarak değerlendirilemeyen kısmın başka şekilde bertaraf edilmesi gerekmektedir.

Bakanlığınızın resmi belgelerinde de kıyı alanları ve kıyı tesislerinde deniz kirliliği ve deniz çöpleri konusunda denetimlerin yürütülmesi öngörülmekte; plastik atıkların kara ve su ekosistemlerinde ciddi çevresel sorunlara ve mikroplastik oluşumuna yol açabileceği Bakanlığınızın kendi yayınlarında da kabul edilmektedir.

Bu bağlamda;

1. Bakanlığınız tarafından Antalya kıyılarında mikroplastik kirliliğinin tespitine yönelik 2024, 2025 ve 2026 yıllarında herhangi bir numune alma veya bilimsel izleme çalışması yapılmış mıdır? Yapılmışsa ölçüm sonuçları nelerdir?
2. Bakanlığınızın elinde Antalya kıyılarındaki mikroplastik kirliliğinin kaynağını ortaya koyan bir kaynak analizi bulunmakta mıdır? Özellikle Adana ve Mersin'deki plastik geri dönüşüm tesislerinin bu kirlilikteki payına ilişkin Bakanlığınızın bilimsel değerlendirmesi nedir?
3. Adana ve Mersin'de faaliyet gösteren plastik geri dönüşüm tesisleri 2024, 2025 ve 2026 yıllarında kaç kez denetlenmiştir? Bu denetimlerde kaç ihlal tespit edilmiş, kaç idari yaptırım uygulanmış ve kaç tesis hakkında faaliyet durdurma veya çevre izinlerinin iptali gibi işlemler yapılmıştır?
4. Plastik geri dönüşüm tesislerinin atık sularında mikroplastik analizi yapılması zorunlu mudur? Mevcut mevzuatta mikroplastiklerin doğrudan deniz, akarsu, kanal veya yağmur suyu sistemlerine bırakılmasını önleyen hangi teknik ve hukuki standartlar bulunmaktadır?
5. Bakanlığınız, bilimsel araştırmalarda gündeme getirilen "sıfır mikroplastik deşarjı" standardının plastik geri dönüşüm tesisleri açısından mevzuata dahil edilmesine yönelik herhangi bir çalışma yürütmekte midir?
6. 2024, 2025 ve 2026 yıllarında Türkiye'ye ithal edilen plastik atıkların toplam miktarı ne kadardır? Bu atıkların ne kadarı Adana ve Mersin'deki geri dönüşüm tesislerinde işlenmiştir? Söz konusu tesislerin ithal ettiği atık miktarı ile işlediği, geri dönüştürdüğü ve bertaraf ettiği atık miktarlarının birbirini doğrulayıp doğrulamadığına ilişkin çapraz denetim yapılmış mıdır?

7. Adana ve Mersin'deki plastik geri dönüşüm tesislerinden kanal, dere, akarsu, yağmur suyu sistemi veya doğrudan denize yapılan kaçak deşarjların tespit edilmesine yönelik özel bir denetim programı uygulanmakta mıdır? Uygulanıyorsa 2024-2026 dönemindeki sonuçları nelerdir?
8. Antalya kıyılarındaki mikroplastiklerin Adana ve Mersin kaynaklı olduğuna ilişkin bilimsel bulgular Bakanlığınıza ulaşmış mıdır? Ulaşmışsa bu bulgular üzerine Bakanlığınız tarafından herhangi bir inceleme, soruşturma veya saha denetimi başlatılmış mıdır? Başlatılmışsa sonuçları nelerdir?
9. Antalya kıyılarındaki mikroplastik kirliliğinin deniz canlıları ve kamu sağlığı üzerindeki etkilerini belirlemek amacıyla Bakanlığınız tarafından herhangi bir risk değerlendirmesi yapılmış mıdır?